

Ксендзук В.В.,
д.н.д.у., к.е.н., доцент
Покотило М.Ю.,
студентка 3 курсу, група МЕ-8
Державний університет «Житомирська політехніка»

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ЕНЕРГЕТИЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇН ЄС

Енергетична безпека є надзвичайно важливим аспектом у політиці країн Європейського Союзу (ЄС). Ведення успішної політики у цій галузі захищає від загроз у енергетичному та паливному забезпеченні, а також знижує ризики виникнення енергетичної кризи у країні. Проте, ні одна країна не може повністю сама забезпечувати себе будь-якими ресурсами, адже вони розподілені нерівномірно, тому з цього випливає що існують малозабезпечені енергетичними ресурсами держави, які вимушені купувати їх у інших. Така залежність одних країн від інших викликає ряд проблем, серед яких можуть бути: завищені ціни на енергоресурси на світовому ринку, збільшення ризиків щодо стабільності енергопостачання та можливість шантажу у припиненні постачання ресурсів задля досягнення своїх цілей у інших питаннях. Саме цим методом активно користувалась та продовжує користуватись росія. Варто пам'ятати, що через територію України проходить південна гілка нафтопроводу «Дружба», яка має пропускну здатність до 2 млн барелів на добу та постачає газ у країни Європи. Підтвердженням того, що ця проблема існує вже доволі давно, є те, що ще у 2006 році росія перекрила газ, який протікав через Україну, що спричинило нестачу газу у Європі і дефіцит серед європейських споживачів.

Головною проблемою енергетичної безпеки країн ЄС є залежність від російських енергоносіїв та численні спроби шантажу зі сторони росії.

Проте, повномасштабне вторгнення росії на територію України стало визначальним фактором для переосмислення енергетичної безпеки не тільки у країнах ЄС, а й у всьому світі. У відповідь на початок війни, країни-союзники запровадили санкції проти РФ, що не дають розвиватись енергетичному сектору ворога та зменшують можливість шантажу та тиску у постачанні енергетичних

ресурсів до країн Європи. У 14 пакеті санкцій, що був запроваджений у червні 2024 року заборонили транзит російського скрапленого природного газу, а також були інші важливі рішення у попередніх пакетах, що унеможливили торгівлю газом для РФ у довоєнних обсягах [2]. Додатково до санкцій, що спрямовані на енергетичний сектор, країни Європи почали поступово відмовлятися від купівлі російського газу та шукати інші варіанти співпраці. Прикладом цього є Польща, яка шукає альтернативні джерела енергії, які мають зрости до 2030 року на 20%. Також країна почала будувати нові електростанції для забезпечення своїх потреб у 2019 році, будівництво однієї має завершитись до кінця 2024 року, інша буде побудована до 2035 року. Такі рішення слугують не тільки підтвердженням підтримки українського народу у цій війні, але і небажанням фінансувати росію та бути залежною від їх нафти та газу, адже у Гданську знаходиться нафтовий термінал через який країна довгий час отримувала нафту.

Іншим важливим кроком до енергонезалежності стало рішення Європейської комісії представити план REPowerEU у відповідь на повномасштабну війну. У Європі усвідомлюють свою залежність від російського викопного палива та у інших енергетичних ресурсах, таких як нафта та газ. За статистикою, 85% європейців вважають, що ЄС має негайно зменшити свою залежність від російського газу та нафти. Досягнення цієї доволі глобальної цілі вимагає додаткових інвестицій у розмірі 210 мільярдів євро до 2027 року, проте з часом дозволить заощаджувати більш ніж 100 мільярдів євро на рік на купівлі російських енергоносіїв. З часом, Європа стане більш незалежною у питанні енергетичної безпеки шляхом економії енергії та розвитку природних джерел генерації енергії [1].

Документ – State of the Energy Union Report 2023 – підкреслює, що ЄС поступово скорочує свою залежність від Росії у питаннях енергетичних ресурсів. Підтвердженням цього є поступове припинення імпорту вугілля, скорочення імпорту нафти на 90% та скорочення імпорту газу у порівнянні з показниками 2021 року. Раніше це було близько 155 млрд кубометрів у 2021 році, останні показники датуються 2023 роком і показують значне зменшення до 45 млрд кубометрів [3].

Проте, не всі країни розуміють важливість енергонезалежності від росії та продовжують співпрацю з цією країною. Угорщина продовжує купувати газ та, зокрема, обговорює з «Газпромом» можливість закупівлі газу на 2025 рік.

Отже, у відповідь на агресію росії проти України європейські держави почали відмовлятися від співпраці з країною-агресором, почали шукати альтернативні джерела енергії, розвивати «зелену енергетику» та шукати інноваційні рішення для енергетичної незалежності. Однак, досі існують країни що не розуміють важливості відмови від співпраці з росією. Це спричиняє геополітичні ризики та знижує ефективність санкційного тиску на росію, а також послаблює глобальну солідарність, що дає ворогу можливість продавати свої енергоресурси. Подальша залежність країн ЄС від енергоресурсів росії стримує розвиток інноваційних енергетичних технологій та ставить під загрозу міжнародну безпеку.

Список використаних джерел:

1. Санкції проти РФ. Міністерство закордонних справ України: веб-сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf> (дата звернення 04.12.2024)

2. REPowerEU: План стрімкого зниження залежності від російського викопного палива і швидкого просування «зеленого переходу». European commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_22_3131 (дата звернення: 04.12.2024)

3. State of the Energy Union 2023: EU responds effectively to crisis, looks to the future, and accelerates the green transition. European commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5188 (дата звернення: 04.12.2024)